

Læs og skriv i genrer

LÆRERHÆFTE – NYHEDSARTIKLER

Introduktion 2

Nyhedsartiklen
– en genre i udvikling 3

Vejledning til

LÆSEKURSUS –
NYHEDSARTIKLER 10

1. Nyhedsartikler 11

2. Trekantede nyhedsartikler 13

3. Fortællende nyhedsartikler 16

4. Konkurrencen om nyhederne 20

5. Baggrundsartiklen 21

Vejledning til

SKRIVEKURSUS –
NYHEDSARTIKLER 25

Introduktion

Dette lærerhæfte er en fortsættelse af kurset i genrekendskab som udgangspunkt for bedre læseforståelse – og i en reciprok undervisningsramme – som blev præsenteret i *Guide til undervisning i funktionel læseforståelse*.

I dette lærerhæfte fokuseres der på genren nyhedsartikler – en genre i udvikling. Hæftet bringer en lærerhenvendt artikel om nyhedsartikler, og en vejledning til elevhæfterne: *Læsekursus – nyhedsartikler* og *Skrivekursus – nyhedsartikler*. I vejledningen bliver den reciproke undervisningsramme konkretiseret med de opgaver, der findes i læsehæftet. Skrivehæftet er ikke omfattet af læseforståelsesstrategierne i den reciproke ramme, og derfor er hæftet tænkt selvinstruerende.

Et kommende lærerhæfte går videre med genrerne: Hverdagstekster og Anmeldelser.

Elevhæfternes målgruppe er folkeskolens ældste trin, men principperne for undervisningen kan overføres til voksenundervisning på fx FVU trin 1, ligesom de kan overføres til mange andre genrer – og fag.

Lærerhæfterne er bredt henvendt til lærere og studerende på seminarier og efteruddannelser.

God arbejdslyst.

Læs og skriv i genrer består af:

Guide til undervisning i funktionel læseforståelse

Læsekursus – nyhedsartikler

Skrivekursus – nyhedsartikler

Lærerhæfte: Nyhedsartikler (side-for-side vejledningen kan downloades på www.filer.gyldendal.dk)

Flere titler er under forberedelse.

Nyhedsartiklen

– EN GENRE I UDVIKLING

Af Line Knudsen

I elevhæfterne om nyhedsartikler præsenteres eleverne for en genre, nyhedsartikler, som er opbygget ud fra to 'modeller'. De trekantede nyhedsartikler, som er den traditionelle form for nyhedsartikler, og de fortællende nyhedsartikler. Vi giver herunder en kort introduktion til de to former for nyhedsartikler med lidt baggrund om avisernes genrer. Introduktionen kan bruges som din baggrund til at svare på elevernes spørgsmål undervejs i arbejdet med hæftet, eller du kan bruge den som introduktion til eleverne, inden I går i gang med hæftet.

Baggrund om avisens genrer

Genrerne i avisen befinder sig i en tilstand af konstant forandring bl.a. i forsøget på at holde på læserne.

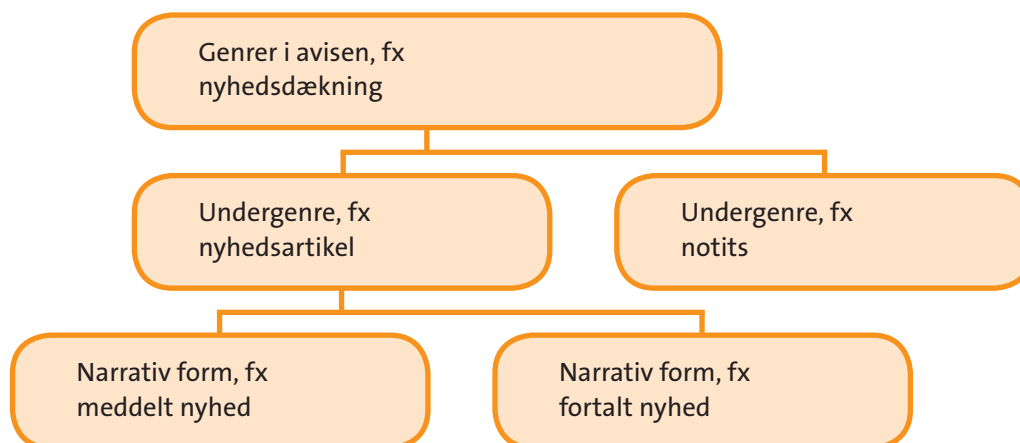
Nyhedsformidling via internettet har hurtigt vundet terræn som 'dem der er først med nyhederne', og nyhederne opdateres her mange gange i døgnet. Det betyder, at aviserne må søge nye veje for at finde deres rolle i nyhedsformidlingen. Hvis de ikke længere kan være først med de dramatiske nyheder, hvad er det så, de kan tilbyde?

Et af de midler, bl.a. aviserne har taget i brug, er at indsnævre sin målgruppe, og at udvide genrerens funktion i retning af at være mere underholdende. Aviserne søger bl.a. via forskellige tillæg at målrette sig forskellige segmenter fx tillæg om familieliv med anmeldelse af computerspil til børn, vin til voksne og oversigter over tilbud om film, i teatret mv. Artikler om livsstil, mad, bolig mv. får større og større plads i aviserne, selv om de tidligere først og fremmest kunne ses i ugeblade og magasiner.

Genrer i aviserne dækker over de overordnede funktioner, der skal varetaget i en avis, fx nyhedsdækning, reklame, menings- og baggrundsjournalistik mv.

Hvilke funktioner avisen vægter højest, afhænger af, hvad læserne forventer af netop deres avis. Viden om avisgenrerne bliver det instrument, som skribenter og redaktører navigerer efter, og som også læserne kan justere deres forventninger til avisen i forhold til.

Inden for hvert funktionsområde findes undergenrer, såsom nyhedsartikler, feature, læserbreve m.fl. Undergenrerne kan forekomme i forskellige varianter, kaldet narrative varianter. Dvs. at en undergenre kan have flere funktioner/formål og dermed forskellige udtryk:

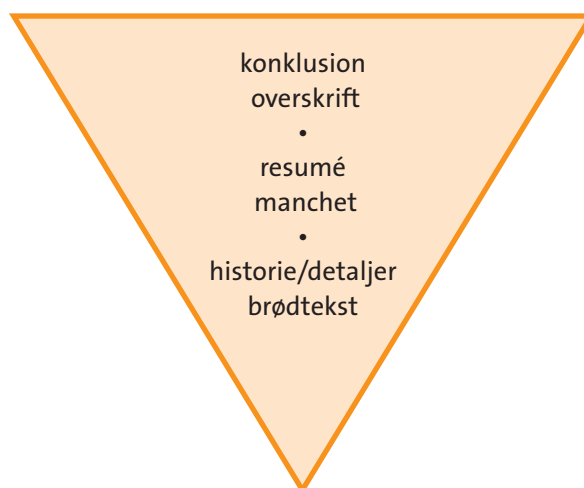

Nyhedsartikler – meddelte og fortalte nyheder

Nyhedsartiklen har som primært formål at give faktuelle oplysninger af væsentlig interesse for læserne. Nyheden er helt aktuel, og den er produceret tæt på deadline.

Nyhedsartikler med dette ene formål kaldes også 'meddelte nyheder'. De optræder ofte som såkaldt 'trekantede' artikler, dvs. at artiklerne er konstrueret efter nyhedstrekanten.

Formålet med denne undergenre er straks at besvare spørgsmålene hvad, hvem, hvor, hvornår, hvordan og hvorfor. Det vigtigste først, så det næstvigtigste, dernæst detaljerne og... Med andre ord; præmissen i det omfang der er plads.

Der er mange historier om, hvorfor artiklerne er bygget op efter nyhedstrekanten. En fortæller, at redaktørerne på aviserne skal kunne forkorte alle artikler, hvis der pludselig kommer en ny og mere vigtig nyhed, som skal have plads på forsiden. Så er der ikke tid til, at han skal læse alle artiklerne igennem fra ende til anden for at finde ud af, hvor de kan forkortes. Han skal vide, at det vigtigste står først, og at han kan slette fra slutningen af artiklerne. Princippet med at skrive det vigtigste først kender vi selv fra en anden genre – nemlig sms'erne – hvor man heller ikke skriver lange romaner, som starter med Adam og Eva. Det er for besværligt at skrive og rette.

Igen og igen og igen og...

Når du læser en artikel, som er bygget op efter nyhedstrekanten, kan du opleve, at du kommer til at kede dig. De trekantede artikler bliver let kedelige, fordi de gentager informationerne mange gange.

Historien om 'Mobilsnak afslørede pusher', som ses i elevhæftet, kan være en god historie, men hvis man har fanget pointen i den allerede i overskriften, så er artiklen fuld af stopsignaler, fordi den er bygget op med faldende vigtighed. Gentagelserne fortæller dig, at du lige så godt kan holde op med at læse. Du ved jo, at det næste afsnit er mindre vigtigt end overskriften, og at det kun bliver kedeligere og mindre væsentligt, jo længere du læser.

Baggrundsviden

De trekantede artikler kan også være svære at læse, fordi de kræver baggrundsviden. De er gode til at hjælpe med at danne et overblik over det nye, hvis du i forvejen stort set har overblik over det forudgående – men hvis ikke du vidste, at prins Joakim og prinsesse Alexandra er blevet skilt, og du så læste, at prins Joakim har fået en ny kæreste, vil det være svært at følge med, fordi alle forudsætningerne for at forstå historien måske er udeladt, eller først kommer sent i brødteksten.

De trekantede artikler forudsætter, at din egen viden og dine erfaringer kan fylde hullerne ud. Og det fungerer kun, hvis teksten følger en nogenlunde kendt opbygning.

Selv om de trekantede artikler kan være kedelige og med mange gentagelser og oven i købet kræver baggrundsviden, så er ca. halvdelen af artiklerne på nyhedssiderne i aviserne opbygget efter nyhedstrekanten. Det skyldes, at opbygningen i artiklerne gør det nemt at få et overblik og skimme, hvis du kender til eller har fået gennemgået strukturen/formen i dem.

Mangler du baggrundsviden, kan du alligevel identificere, hvem nyheden berører, hvad der er sket og hvornår, hvis du ved, at du skal læse fra overskrift og manchete og evt. 1. afsnit i brødteksten. Journalisten bruger nemlig den opskrift, at han i disse afsnit skal svare på spørgsmålene:

hvad, hvem, hvor, hvornår, hvordan og hvorfor.

Med disse oplysninger, kan man søge på navne på personer, steder, begivenheder mv. for at få tidligere artikler med flere oplysninger om baggrunden for historien. Tror du derimod, at du skal finde de vigtige oplysninger sidst i en avisartikel, tager det dig uhensigtsmæssig lang tid at trække essensen ud af en nyhed.

Hvorfor så bruge nyhedstrekanten?

Med kendskab til genren nyhedsartikler, som er opbygget efter nyhedstrekanten, har man et godt redskab til hurtigt at læse ca. halvdelen af alle nyhedsartikler i aviserne – og endnu flere af nyhedsartiklerne på nettet. En undersøgelse af, hvordan man læser tekster på nettet, viste for nogle år siden, at 4 ud af 5 læsere på nettet bare skimmede den side, de kom forbi, inden de kikkede videre, mens kun 16% læste siden. Det betyder, at selve nyheden må skrives, så den kan skimmes. Og det kan de meddelte nyheder/trekantede nyhedsartikler.

Netaviser vil være hurtigst muligt ude med det nyeste. Det betyder et farvel til sammenhængende fortællinger, hvor nyheden fortælles i den rækkefølge, den er hændt. I stedet skrives korte tekstformer, som er linket sammen elektronisk. Det har betydet flere artikler, som er bygget op efter nyhedstrekanten.

Avisen i en multimedietid

At vi rent mediemæssigt lever i en tid, hvor nyheder er noget, man henter fra radio, tv og ikke mindst internettet, er et 'problem' for den traditionelle trekantede opbygning af nyhedsartikler. Aviserne skal kunne noget andet og mere end tidligere, hvis folk skal gide købe og læse dem. Nyhedsartiklerne i aviserne har fået en vigtigere opgave med at forklare, kommentere og analysere og med at sætte begivenhederne i perspektiv og tendenserne i fokus. Det er en stor udfordring for aviserne, for læserne kan altid bare gå på nettet eller tænde for TV for at få nyheden først.

Nyhedstrekanten har sin styrke, når det gælder om at komme først med dramatiske oplysninger. Da det er sjældent, at en avis er det, kan nyhedstrekanten og den objektive journalistik, der følger med denne opbygning, ikke fungere som eneste 'model' for nyhedsartikler i aviserne. De trekantede artikler kan nemlig ikke forklare og sætte i perspektiv.

Fortællende nyhedsartikler

I 1960erne begyndte journalisterne derfor at skrive nyhedsartikler på en anden måde – man kaldte denne nye fortællelemåde 'New Journalism' eller 'fortællende nyhedsartikler'. Og hvad er så det?

Når formålet med en artikel er, at journalisten forklarer og sætter nyheder i perspektiv, er det naturligt at starte med at skrive, hvad de folk, nyheden omhandler/berører, rent faktisk siger og gør. Nyhedsartiklerne var i den trekantede udgave objektive referater og indeholdt direkte citater der virkede som udskrifter fra en båndoptager. De blev nu fjernet. Læseren skulle have oplevelsen af at være en 'flue på væggen' – at være til stede selv og opleve begivenheden.

Desuden fokuserede journalisterne på de konkrete personer, som måske stod i udkanten af det, nyheden handlede om, men som blev berørt af den. Bipersonerne i den store fortælling (fx folk på stranden i artiklen „Britiske styrker ramte forkert“ i elevhæftet).

Journalisterne begyndte også at gengive, hvordan personerne som fortæller nyheden rent faktisk taler, tænker og oplever (ikke alene citater, men også oplysninger om deres følelser, sprog mv.). Man kan sige, at nyhedsartikler med den fortællende opbygning fletter genre med både reportagen, eventyret og krimien. Bare for at nævne nogle af de genrer, som inddrages.

Personerne i historien optræder ikke som kilder, men som mennesker, som du som læser kan spejle dig i. Fokus er lagt på tekstens oplevelseskvalitet.

På et kontinuum kan man sige, at fortælleren er næsten skjult i de trekantede/meddelte nyheder, mens han er tydelig/synlig i de fortællende/fortalte nyheder.

En typisk struktur for den fortalte nyhed er en kombination af scener (inspireret fra litterære genrer) med faktuelle afsnit indimellem (inspireret fra journalistiske genrer).

Der kan altså også være gentagelser i de fortalte nyhedsartikler, men det vil i givet fald være, fordi samme indhold fortælles af flere personer, måske inklusive journalisten, og gengives i form af både dialog, scener og sammenfatninger.

Forskellen på de to typer af nyhedsartikler ser du i kort form herunder:

Den trekantede/meddelte nyhed	Den fortællende/fortalte nyhed
Formål: Først med fakta. Dokumenterende journalistik	Formål: Først med fakta på en underholdende måde. Fortællende journalistik
Fokus: Objektivitet, personer optræder som kilder, usynlig fortæller	Fokus: Oplevelseskvalitet, mennesker i centrum, evt. synlig fortæller
Struktur: Konklusion, resumé, historie Teksten svarer på hv-spørgsmål (hvem, hvad, hvor, hvornår, hvordan og hvorfor?)	Struktur: Journalistik blandet med træk fra fiktion, fx - i form af modeller (evt. aktantmodellen) eller - i form af sceniske afsnit i begyndelsen, midten og slutningen af artiklen med faktaoplysninger imellem
Kendetegn: Gentagelse, faktuelle oplysninger stramt fortalt,	Kendetegn: Den gode historie spændende fortalt
Grafiske kendetegn: Evt. byline, overskrift, manchete, brødtekst	Grafiske kendetegn: Evt. byline, overskrift, manchete, brødtekst. Direkte tale med regibemærkninger og taleetiket (det, der står lige efter den direkte tale, fx „sagde hun“)

Nyhedsartikler i fremtiden

Udviklingen af genren nyhedsartikler er ikke stoppet med New Journalism - fortællegrammatik. Journalisterne leder hele tiden efter nye måder at gøre nyheder vedkommende på, så de kan forklare, kommentere og analysere og sætte begivenheder i perspektiv og tendenser i fokus.

I en artikel i Politikens bogtillæg d. 10. december 2005 gættes på, at aviserne vil blive mere segmenterede, dvs. have en smallere målgruppe, så de ikke skal beskrive hele tilværelsen for alle typer af læsere. Eller at aviserne vil flette endnu flere nye genrer ind i nyhedsartiklerne. Ligesom man allerede inddrager andre genrer for at underholde, engagere og pirre læsernes nysgerrighed (fx krimier), vil man måske inddrage andre genrer, som er populære hos læserne, som middel til at forstå og fortolke verden i nyhedsartikelgenren. Det kan fx være weblogs, som er et bud på, hvordan vi tænker og skriver historier i fremtiden. Det er ikke aviserne, der starter udviklingen af nyhedsgenren. Aviserne låner fra andre genrer. Også derfor er det vigtigt som læser at være opmærksom på andre genrer, og hvordan de kan bruges i læseforståelsen, for at vi kan få hurtig adgang til de vigtige informationer i en tekst, når vi skimmer eller når vi analyserer en tekst for at skrive om den.

Nyhedsartikler som genremodel

Nyhedsartikler adskiller sig fra de øvrige genrer ved måske at være den første genre, eleverne møder, som ikke skal læses igennem fra ende til anden. Man må gerne springe dele af en avisartikel over, for den vigtigste nyhed gentages mange gange. Eleverne vil opleve, at arbejdet med at fokusere på den enkelte struktur i en tekst og på genrens formål og betydning vil hjælpe dem, når de skal orientere sig i en tekst til skriftlig dansk eksamen og vurdere forskellige synspunkter i teksten mod hinanden eller diskutere aspekter af det emne, teksten beskriver. Når eleverne kommer længere i uddannelsessystemet, vil de desuden møde flere tekster, hvor det ikke er meningen, at de skal læse hele teksten (fx instruktioner) eller også vil de opleve, at de ikke kan nå at læse hele pensum, og at de må vælge ud.

Undervisning, der fokuserer på formålet med en tekstgenre og på strukturen i tekster inden for genren, kan forbedre læseforståelsen af tekster inden for den genre, man læser, og generelt. Gode læsere går i gang med at læse med en viden om, hvordan en genre konventionelt er organiseret, og hvilken viden man kan forvente at få ved at læse tekster inden for denne genre. De bruger denne viden til at opbygge forventninger til teksten og til at søge efter bestemte informationer. På den måde bruges strukturen i teksten som en organisatorisk ramme, der støtter søgning af informationer og læsning.

Man kan betragte tekstgenrer som færdselsskilte, der hjælper læseren til at orientere sig i teksten. Skiltene ligger som en usynlig del af kommunikationen mellem teksten og læseren. Når læseren beslutter sig for, hvilken del af teksten, han vil koncentrere sig om, hvis han ikke kan nå at læse hele teksten eller når han har bestemte forventninger til, hvilke oplysninger han kan finde i teksten, så afkoder han de 'koder', som færdselsskiltene giver os. Læseren har forventninger til, hvad der normalt hører til inden for en genre, og hvor man kan forvente at finde det. Hvis en tekst afviger meget fra forventningerne, fungerer læseforståelsen ikke, som den skal.

Vejledning til

**LÆSEKURSUS –
NYHEDSARTIKLER**

1 Nyhedsartikler

I *Læsekursus – nyhedsartikler* skal du og din klasse arbejde med nyhedsartikler. Udgangspunktet for arbejdet er genretræk, og for at få et forbedret læringsudbytte anbefaler vi, at I arbejder med udgangspunkt i reciprok undervisning (se det tilhørende lærerhæfte: *Guide til undervisning i funktionel læseforståelse*). I hæftet sammenligner vi genrekendskab med det at kende færdselsreglerne. For at kende færdselsreglerne er det praktisk at kende færdselstavlerne – det sammenligner vi med genrens grafiske elementer. Udover at kende færdselstavlerne skal man også vide, hvad de betyder, og man skal kunne 'læse' trafikken. Det sammenligner vi med at vide, hvordan sproget kan bruges i en given genre. At bruge genretræk, grafisk og sprogligt, som pejlemærke, når man læser, betyder, at en væsentlig del af forståelsen begynder med forventninger. Arbejdet i dette hæfte drejer sig i høj grad om at etablere de vedtagne forventninger, man kan have til tekstgenren og arbejde med rationalet bag.

I hæftet knytter arbejdet sig til udvalgte artikler. Disse er valgt, fordi de illustrerer genrelementer særligt godt. Imidlertid vil man kunne finde artikler i aviser, som bryder med de genreforventninger, dette hæfte opbygger. Denne kreativitet må man selvfølgelig forholde sig til. Vi mener, at det gøres mest kvalificeret, når man først har arbejdet med de traditionelle genrevedtagelser. Hæftet tilbyder altså en slags „teoriprøve“ og er et udgangspunkt for en tur i den virkelige trafik.

I side-for-side vejledningen får du metodiske tips, og en del opgaver er bragt med et konkret løsningsforslag. Vi anbefaler, at du også arbejder med elevarkene fra *Guide til undervisning i funktionel læseforståelse* side-løbende med arbejdet med elevhæftet.

SIDE 2 **Opgave 1**

I opgave 1 skal elevernes forhåndsviden aktiveres. Alle elever kender formentlig en nyhedsartikels grafiske opbygning. Denne viden kan danne udgangspunkt for en første refleksion over, hvorfor teksten netop er bygget op på denne måde. Lad eleverne sætte ord på, *hvorfor* overskriften er sat med store typer osv. Hvilken *funktion* har delene i elevernes artikel?

Nu modellerer du din læsestrategi med en avisartikel. Sørg for at flette elevernes rationale omkring det grafiske sammen med formuleringer fra arbejdet med de reciproke strategier.

Du skal klippe en artikel ud fra en avis – der skal være de samme elementer i, som eleverne har i deres hæfte. Du tager en kopi af din artikel til overheadprojektoren eller bruger den til IWB. Dette gør det muligt for dig at tænke højt og samtidigt vise eleverne, hvad du gør, når du læser.

Du siger, mens du tegner med en pen (eksempel): Når jeg læser en avis, bladrer jeg gennem siderne og skimmer billederne og overskrifterne (skriv et 1-tal ved billedet, 2- tal ved overskriften). Som regel giver overskriften mig en forventning om, hvad der står i artiklen, og jeg kan nu vælge, om jeg vil læse videre, eller om jeg vil stoppe her.

Hvis jeg bliver fanget af et af ordene her i overskriften, går jeg videre til at læse manchetten, som er det stykke tekst, der er gjort tydeligt med fed skrift her (skriv et 3-tal ved manchetten og tegn en pil, der går fra overskriften til manchetten).

Hvis mine forventninger til, hvad der står, er blevet udfordret, går jeg videre. Det vil altså sige, at hvis jeg har nogle spørgsmål, jeg gerne vil finde svar på i artiklen, eller hvis det, der står, ikke var det, jeg troede der ville stå, så vil jeg læse videre i brødteksten, som starter her (skriv et 4-tal ved starten af brødteksten).

Men her er der meget tekst, og jeg har allerede en god idé om, hvad det er, jeg vil vide i artiklen. Så jeg skimmer hen over teksten og stopper op der, hvor jeg finder nøgleord eller noget andet, der fanger min interesse, fx underoverskrifter (tegn en pil, der 'skimmer' hen over brødteksten. Tegn en anden pil, der går hen over teksten ord for ord der, hvor du vil stoppe og læse detaljen). Måske vil jeg opklare, om det, jeg læser, passer med det billede, der hører til artiklen (tegn en pil fra et udvalgt sted i teksten til billedet og tilbage igen). Til sidst vil jeg resumere, hvad denne artikel handler om, og hvilken ny information jeg fik ved at læse artiklen.

Vi har valgt at fokusere på et meget konkret kendetegn ved nyhedsartikler: Nemlig en egentlig tidsangivelse. Vores begrundelse er, at hvis der ikke er en tidsangivelse, må læseren tænke nøje over, om det strengt taget er en nyhedsartikel. Det kan også være fornuftigt at tænke over, hvad det egentlig er, der er nyheden i en artikel – især i føljetoner af artikler, der udspringer af på hinanden følgende nyheder.

Efter arbejdet på side 4 kan eleverne gå på jagt efter nyhedsartikler i dagens aviser. Vær opmærksom på, at mange af betalingsaviserne har forbavsende få nyhedsartikler, og mange flere features eller føljetoner. Det skyldes blandt andet konkurrencen fra de elektroniske medier.

2 Trekantede nyhedsartikler

Måske har den opmærksomme elev opdaget, at et af de vigtige elementer i de reciprokke læsestrategier, konklusioner, er styrende for opbygningen af de trekantede nyhedsartikler? De trekantede nyhedsartikler indledes med konklusionen i overskrift, manchete og i brødtekst.

SIDE 6 **Opgave 1**

Eleverne efterligner din model for læsning af en artikel. Inddrag vendinger fra arbejdet med de reciprokke forståelsesstrategier. Eleverne kan modellere for hinanden i makkerpar.

NYHEDEN GENTAGES I TREKANTEDE NYHEDSARTIKLER

I dette afsnit skal I arbejde med identifikation af nøgleord. Nøgleordene skal først og fremmest opklares – det er en forudsætning for at finde synonymerne i manchete og brødtekst. Brug eventuelt fremgangsmåden og formuleringerne fra arbejdet med de reciprokke forståelsesstrategier, strategi nr.2: opklare.

SIDE 6-8 **Opgave 2 og opgave 3**

Her skal eleverne finde nøgleord, og derefter skal disse danne udgangspunkt for en forudsigtelse af artiklen. Idet overskriften er en hovedkonklusion, kan eleverne også relatere til arbejdet med konklusioner og stille spørgsmål fra de reciprokke strategier.

Du samler op på opgaverne ved at gennemgå strategi 1: forudsige, 2: opklare, 3: konklusioner og 4: spørgsmål i *strategiskema* med eleverne. Vis *strategiskema* på overhead eller IWB og få eleverne til at tænke højt og modellere for klassen, så vidt det er muligt.

SPROGET I TREKANTEDE NYHEDSARTIKLER

Afsnittet lægger op til arbejde med strategi nr. 2: opklare. Arbejdet kan udvides med samtale om udtryk, der er neutrale, kontra mere farvede udtryk. Brug evt. autentiske avisoverskrifter til dette arbejde. Mange gange vil man kunne finde bogstavrim og andre kreative sproglige virkemidler i overskrifter. Du kan også prøve at finde artikler, der gentager nyheden tre gange, men med forskellige ord. Brug, på dette tidspunkt, kun artikler, der gentager nyheden i overskrift, manchete og de første linier i brødteksten.

SIDE 9 **Opgave 5**

Hvor ville du starte med at læse artiklen, hvis du havde travlt?
(Jeg ville nøjes med at læse konklusionen, som står i overskriften).

Hvad ville du læse, hvis du gerne ville fortælle detaljerne fra artiklen til en ven?
(Jeg ville læse brødteksten).

Hvorfor står der det samme tre gange i starten af en 'trekantet' nyhedsartikel?

(Fordi så kan man læse den vigtigste konklusion, uanset om man vælger at nøjes med konklusionen i overskriften, om man læser et kort resumé af nyheden i manchetten, eller om man vil have detaljerne med i brødteksten).

DETALJERNE I EN TREKANTET NYHEDSARTIKEL

Eleverne skal nu finde svar på nogle spørgsmål til artiklen „Mobilsnak afslørede pusher“. Svarene på spørgsmålene findes ved at læse *detaljerne*. Samtidigt er det væsentligt, at eleverne opbygger et billede af nyheden, da den ikke er kronologisk fortalt fra starten.

Du viser artiklen fra side 11 i elevhæftet på overheaden eller IWB og siger: Man kan altså skimme den første del af artiklen og finde *nøgleord* i overskriften, i manchetten og i første del af brødteksten. Det er derfor, hele denne del af artiklen er markeret med blå baggrund.

Hvis man vil (og har tid til at) læse resten af brødteksten, skal man læse mere nøjagtigt for at forstå detaljerne. Jeg kan altså springe helt herved (i det hvide område) for at læse om detaljerne i nyheden. Men så skal jeg huske på, at artiklen ikke er *kronologisk*. Derfor skal jeg selv forestille mig den rigtige tidsrækkefølge, når jeg læser.

Sæt eleverne til at svare på spørgsmålene til opgave 6 i grupper på 3 personer. Udpeg en af eleverne til at starte med at rekonstruere det kronologiske forløb i *hele* artiklen for resten af gruppen.

SIDE 11 **Opgave 6**

Eleverne skal nu læse resten af artiklen og finde svaret på en række spørgsmål. Sørg for, at eleverne stopper efter hvert afsnit og søger efter svarene i stedet for at læse hele artiklen og prøve at huske.

ANDRE MÅDER AT GENTAGE NYHEDEN PÅ

I dette afsnit skal eleverne læse en artikel, hvor nyheden bliver gentaget, ved at forskellige personer fortæller om det, der er sket. Eleverne skal løse et par opgaver til en artikel, og til sidst skal eleverne have mulighed for at modellere deres strategier for klassen. Hav derfor en overhead af artiklen klar eller brug IWB til elevernes modellering.

I **opgave 7** opfordres eleverne til at forklare strategierne til klassen. Lad eleverne vise deres strategier på en overheadtransparent eller IWB. Du kan eventuelt uddele enkelte strategier til eleverne, så de har bedre mulighed for at fokusere.

Journalisten er dine „øjne og ører på stedet“

Dette afsnit handler om journalistens muligheder for at bruge et levende sprog. Brug evt. *strategiskema*, strategi nr. 2: opklare, nr. 3: konklusioner og nr. 4: spørgsmål som udgangspunkt for opgaverne.

Forskel på nyhedstelegram og nyhedsartikel

Denne opgave skal illustrere nyhedsartiklens kendetegn i kontrast til en anden genre. Brug evt. *strategiskema* strategi nr. 5: resumé, strategi nr. 3: konklusioner og strategi nr. 4: spørgsmål som udgangspunkt for opgaven.

3 Fortællende nyhedsartikler

De fortællende nyhedsartikler er ofte beskrevet med huskereglens: „hey-you-see-so“, og der findes mange andre modeller til at beskrive denne nyere udvikling af den trekantede nyhedsartikel. Her har vi valgt at lægge vægten på indgange og udgange, som er vist i den lille grafik i infoboksen.

SIDE 17 **Opgave 1**

I denne opgave er det vigtigt at arbejde med *strategiskema* strategi nr. 2: opklare. Det vil være oplagt at arbejde videre med spørgsmålet om, hvorfor journalisten vælger at indlede artiklen med en indgang, og hvilke variationer man kan finde i dagens avis. Arbejd stadig videre med at finde ord/synonymer, der gentages, sådan at eleverne kan gennemskue, om det er konklusionen, der gentages tre gange, men på en anden måde – og er den mere spændende?

Kan du finde den overskrift, der passer til hver af de seks indgange?

- „Rat fedt“ hører til indgang: „kan du lide at spille World Championship..“
- „Værten: Dårilige seertal ikke min skyld“ hører til indgang: „Jeg spiller kun en lille..“
- „Mobbes via mobilen“ hører til indgang: „’Din lede luder’..“
- „For tyk til tv“ hører til indgang: „Lokalet er fyldt..“
- „Sponsorere smider penge i spil“ hører til indgang: „Kender du det her?“
- „Slip for rudekuverter“ hører til indgang: „Det er tidlig morgen..“

I de to artikler, du har arbejdet med nu, har du arbejdet med nøgleord fra overskriften, som du kunne finde igen i manchetten og i starten af brødteksten. Kan du finde ord fra *overskriften* i de seks *indgange*?

- Rat fedt: nej, man skal kunne forbinde „Rat“ med spillet, især ordet „Rally“
- Værten: Dårilige seertal ikke min skyld: skyld = ikke ansvar, seertal, vært
- mobbes via mobilen: mobning, sms-chikane=mobilen
- for tyk til tv: nej
- Sponsorere smider penge i spil: nej, man kan muligvis finde ud af, at der er tale om et computerspil.
- slip for rudekuverter: post = rudekuverter

Overskriften indeholder ofte *konklusionen* på nyhedsartiklen. Hvad sker der med artiklens indhold, når du ikke kan finde nøgleord fra konklusionen i starten af brødteksten?

(Artiklen gentager ikke sig selv tre gange lige efter hinanden og kan ind-
drage andre scener, dvs. andre situationer, der er relateret til konklusio-
nen. Det kan fange læseren, så man bliver mere nysgerrig, eller så man
synes, man kender situationen fra sit eget liv.)

En journalist skal skrive om unge, der får sponsorpenge for at spille et
computerspil. Journalisten skriver en indgang til brødteksten, men det
betyder, at konklusionen kun er gentaget to gange. Journalisten vil gerne
lige skrive konklusionen 3. gang, men hvor ville det være smart at skrive
den?

(Til allersidst i brødteksten, for at slutte artiklen på en spændende
måde, eller hvis der skulle være læsere, som er sprunget fra overskriften
til artiklens slutning.)

SIDE 20 **Opgave 2**

Til denne opgave kan du også supplere med eksempler fra dagens avis.
Forbered artikler, der inddrager konklusionen i udgangen, og brug *stra-
tegiskema* strategi nr. 2: opklare, samt 3 og 4: konklusioner og spørgsmål,
til arbejdet.

Overskrift	Udgang	Gruppe nr:
(Gensyn med racehadet)	„Den, der tier – han samtykker. Og den, der tier i 32 år – samtykker i 32 år.“	3
(For tyk til tv)	„Et par veninder sidder eksempelvis og diskuterer, hvor tynde de deltagende piger er, hvorefter den ene siger: „Så vil jeg sgu hellere have min røv end at være med i det her.““	2
(surf uden at røre en finger)	„Indtil videre kan du opleve broadcasteren på websitet www.netop10.dk , hvor de førømtalte temashows løber af stabelen. Link: www.netop10.dk/index.php/c/16 “	1
(Rat fedt)	„Så sæt dig til rette foran computerskærmen den 8. marts og vift med Dannebrog. Link: www.wrc.com “	1
(„Det er dejligt at være færdig“)	„Hun synes, at det er dejligt at være færdig, siger han.“	2/4
(„De mødes hemmeligt..“)	„En strategi, der går under navnet „Right in their faces.““	3

AT FLETTE TO GENRER SAMMEN

Når journalisten gerne vil skrive artiklen mere spændende, kan han/hun vælge at flette to genrer sammen. Den følgende artikel er flettet sammen med en anden genre – nemlig en krimi. Eleverne har *ikke* den understregede del i deres hæfter. De skal prøve at forudsige artiklens indhold eller forklare, hvorfor det er svært at forudsige den.

SIDE 22 Opgave 3

„Lige i synet“

De mødes hemmeligt på skiftende adresser. Politiet jagter dem konstant, for det, de gør, rammer lige i synet. Men selv om de ofte bliver arresteret, bliver de ved.

På denne søndag, den sidste i oktober, mødes vi i køkkenet på Filmore Street. Lejligheden tilhører Frank, som er 57 år og chauffør. Han har i 30 år kørt ruten på Filmore Street.

De bruger tit denne lejlighed om søndagen. De passer på ikke at have et fast mønster, der kan lede politiet på sporet af dem. De skifter konstant mødesteder og biler. De fleste har været arresteret flere gange. Af gruppens godt 40 mand store styrke er det kun 3-4 stykker, som endnu ikke kender politigården indefra.

Da jeg ringer for at høre, om vi kan mødes, næste gang de forbereder og

gennemfører en af deres kriminelle handlinger, bliver jeg mødt med et: „OK – men der er altså en vis risiko for, at du bliver arresteret.“

De er med andre ord forhædede kriminelle.

Deres forbrydelse: De laver mad, som de gratis serverer for San Franciscos hjemløse.

Gruppen med det 70'er klingende navn: „Food not bombs“ er en torn i øjet på bystyret i San Fransisco. Modsat andre grupper serverer „Food not bombs“ deres mad på pladsen foran rådhuset. En strategi, der går under navnet: „Right in their faces“.

Bearbejdet rartikel af Karsten Bengtsson, bragt i Information 30.-31.10.93

Du deler klassen op i grupper på 3 personer. Du fortæller eleverne, at de på skift skal være læreren i gruppen, og at de skal modellere/tænke højt for deres gruppe. Først skal alle 1'ere i grupperne tænke højt for at løse spørgsmål 1 på klassen, og derefter går 2'ere videre med næste spørgsmål i grupperne osv.

Når klassen er færdig med opgaven, har du en overheadtransparent klar til en gennemgang af hele opgaven, hvor eleverne viser og formulerer deres svar. Husk at vise dem artiklen i sin fulde længde (den sidste del af brødteksten mangler i elevhæftet). Du kan supplere med fokus på de mange særlige udtryk i artiklen.

Eleverne starter med at læse *overskriften* og *indgangen*.

- Hvilken genre minder indgangen dig om? En krimi.
- Hvem tror du, det er, journalisten skriver om? Nogle forbrydere, narkokurerer?
- Find de ord, der afslører, at journalisten *ikke* er usynlig i denne artikel: mødes vi, da jeg ringer, bliver jeg mødt med..., du bliver arresteret.
- Læs starten af hvert afsnit meget grundigt. Skriv de ord, der viser, om artiklen er *kronologisk* eller ej. På denne søndag..., Da jeg ringer for at høre, om vi kan mødes næste gang de forbereder... Disse to elementer er i omvendt kronologisk rækkefølge, hvilket kan være svært gennemskueligt, fordi ringer står i nutid, mens sætningskonstruktionen indledes med en datidsmarkør. Dette peger på, at det var dengang, journalisten ringede for at planlægge besøget, der blev til denne artikel. Vi hører ikke om to besøg.
- Kan du forudsige, hvad der er konklusionen på artiklen? Det er forventeligt svært Hvorfor/hvorfor ikke? fordi overskriften, konklusionen, er et slagord, der først kan forbindes med artiklens indhold, når artiklen er læst til ende, og læseren har udredt den kreative krimi-inspirerede pointe i starten af artiklen.
- Skriv videre: Hvis artiklen var trekantet, så ville konklusionen stå i overskriften, og gentages tre gange: i overskrift, manchet og i starten af brødteksten. Den ville ikke have en indgang. Den ville ikke være flettet med en anden genre, der skubber konklusionen ned til slut i brødteksten.
- Fortæl en makker dit svar på sidste spørgsmål – det er fint, at eleverne først drøfter svaret på sidste spørgsmål i gruppen og derefter på klassen.

4 Konkurrencen om nyhederne

Aviserne er i stor konkurrence med internettet og tv-nyhederne. Der er tv-nyheder flere gange om dagen, og internettet har åbent døgnnet rundt. Avisen skal først skrives og trykkes, før den havner hos dig. Så kan nyhederne allerede være gamle.

SIDE 24 **Opgave 1**

I skal lave en rundspørge i klassen. Spørgsmålet er, hvor I henter nyhedsstof. Tæl op, hvor mange der har krydset de forskellige medier af, og tegn et pindediagram.

Klassen kan prøve at lave en *forudsigelse* før rundspørgen. Vi forudsiger, at de fleste pindediagrammer vil vise, at i dag får man ikke kun nyheder fra avisen.

Hvilke *konklusioner* kan I læse ud af klassens pindediagram? Hvordan kan de formuleres? Og hvilke *spørgsmål* passer bedst til konklusionerne? Lav til sidst et resumé af jeres observationer.

5 Baggrundsartiklen

Hæftet beskæftiger sig ikke indgående med baggrundsartikler. Tendensen i de virkelige aviser er, at baggrundsartiklerne udvikles og blandes med nyhedsartiklerne og med den særlige genre *feature*, som også er artikler, der går i dybden med emner, der ikke nødvendigvis er døgnaktuelle, men mere perspektiverende og opsøgende journalistiske. Alt dette skal ses i sammenhæng med konkurrencen om nyheder.

Alligevel skal eleverne kunne kende forskel på baggrundsartikler og nyhedsartikler. Vi arbejder med den forenkledte tommelfingerregel om en tidsmarkør i nyhedsartikler, men forskellene behandles også i forhold til de tre styrende elementer: overskrift, manchete og brødtekst. Eleverne skal også kort arbejde med det grafiske element: „faktaboks“, som er en slags ’lillebrorordning’ til baggrundsartiklen.

I elevhæftet side 27 bringes et eksempel på overskrift, manchete og brødtekst på baggrundsartikler. Her bringer vi lidt flere, som du kan udvide din undervisning med.

Hvis du bruger tid på disse eksempler, bør du bruge strategi nr. 2, opklaring, til at klargøre de mange floskler og udtryk, der bruges i eksemplerne.

Derefter kan I på klassen tænke højt i forhold til følgende punkter:

- Overskriften som *konklusion*
- Manchetten som *resumé*. Er fokus på et *problem*, *kritik* eller et *dilemma*?
- Brødteksten kan I prøve at forudsige mere om, og I kan klargøre, om det er en indgang.

SIDE 28 **Opgave 1**

Er følgende artikel en nyhedsartikel eller en baggrundsartikel? Skriv hvilke elementer der *viser* og hvilke der *udelukker*, at artiklen er en baggrundsartikel :

Udelukker

Manchetten indleder med et dilemma.
Man får viden om skildpadden.
Der er eksperter, der udtaler sig.
Journalisten beskriver sagen i dybden.

Udelukker

Der er ikke nogen nyhed.
Journalisten er synlig i de fortællende artikler, men ikke i de trekantede.
Der er ikke nogen (brudt) kronologisk gennemgang af en hændelse.

Overskrift	Manchet	Første del af brødteksten
Happy slapping - eller var det medierne, der slog til ?	For nogle måneder siden var happy slapping et engelsk fænomen. Nu har det krydset Nordsøen og bliver i Danmark udråbt til den nye voldelige ungdomstrend. Men det er tid til at klappe hesten. Politiets tal manipuleres i medierne, og en engelsk forsker advarer mod overdrevne diagnoser.	3.oktober 2004 sidder den 14-årige pige Chelsea O´Mahoney på sit værelse i Sydlondon. I sin dagbog noterer hun: "Gruppen bankede en gammel hjemløs mand, hvilket jeg synes er forkert, selv om jeg grinede."
Professor: Vi skaber fattig børnekultur	De børnekyndige er uenige om lektiehjælp og ny 1. klasse. Nogle frygter for børnenes frirum, andre ser nye muligheder i regeringens forslag til ny skolestart.	En sten om halsen og farvel til barndommens sidste frirum. Eller en ny måde at sikre børnene hjælp i trygge rammer? Meningerne er delte blandt de børnekyndige om regeringens skolestartforslag, som bl.a. vil omdøbe børnehaveklassen til en "ny 1. klasse".
Unge SF'ere kræver plads	SF's formand Villy Søvndal lover unge i folketingsgruppen, men vil ikke prikke de gamle ud. En række yngre SF'ere efterlyser et aktivt generationsskifte.	De gamle SF'ere må vige pladsen for en ny generation af talenter. Så kontant er budskabet fra flere yngre SF'ere til Villy Søvndal.

- Tænk højt for din makker.
- Diskuter i klassen.

Her kan du få makkerpar til at tænke højt og modellere for klassen. Hav artiklen klar.

SIDE 29 **Faktaboks, elevhæftet side 29**

I forbindelse med indledningen til „Faktaboks“ i elevhæftet kan du få eleverne til at formulere de forskellige artiklers *formål* og evt. hvordan man læser dem. Du kan have et godt eksempel med fra en aktuel avis og lade eleverne tænke højt for klassen eller i grupper. Brug evt. også *Strategiske-ma*.

SIDE 29 **Opgave 2**

Der findes ikke et rigtigt svar på opgave 2. Klassen kan få meget ud af at diskutere ud fra forskellige modeller, fx din/en klassekammerats model-
 lering. Man kan diskutere, hvilken læserute der er mest effektiv, og hvor-
 dan de enkelte dele af artiklens formål spiller sammen med faktaboksens
 formål.

Endelig er der de forskellige strategier i *Strategiskema* at vurdere i for-
 hold til læseruten:

- Hvad forudsiger jeg, artiklen handler om?
- Er der fagudtryk, jeg ikke forstår, og som fx kan klargøres i faktabok-
 sen?
- Hvilke spørgsmål søger jeg svar på, når jeg læser artiklen?
- Hvilke konklusioner møder jeg, mens jeg læser?
- Hvordan lyder et resumé af artiklen?
- Mangler der noget forståelse i mit resumé, som jeg kunne få i faktabok-
 sen?

SIDE 30 **Opgave 3**

Hvilket afsnit i artiklen: „Britiske styrker ramte forkert“ kunne erstattes
 af en faktaboks? Lav et forslag på en ny *grafisk* version af artiklen på com-
 puter. Hvad er forskellen? Hvordan læser du de to *grafisk* forskellige artik-
 ler? Drøft med en makker eller i klassen.

Hæng artiklerne op samlet og få eleverne til at modellere deres rationale
 bag deres artikel: Hvilket afsnit er valgt ud?

- Hvorfor?
- Hvad gør det grafisk ved artiklen?
- Hvad gør det ved artiklens indhold?
- Er faktaboksen grafisk sat i siden eller i midten af artiklen?
- Hvad gør det for din læserute?

Tegn på artiklerne (der kan altid printes nye ud).

SIDE 31 **Læsevejledning til nyheds- og baggrundsartikler**

Elevhæftet slutter med en læsevejledning til nyheds- og baggrundsartik-
 ler. Vejledningen er tænkt som en skematisk hjælp til eleverne, så de hur-
 tigt kan få hjælp til at finde ud af, hvilken slags artikel de læser. Det er
 erfaringsmæssigt svært for elever at vurdere dette hurtigt og effektivt, fx i
 eksamenssituationer. Men dermed ikke sagt, at dette skema er et stensik-
 kert redskab. Eleverne har med dette kursus fået en introduktion og nogle
 tommelfingerregler, som kan fungere som udgangspunkt for mødet med
 virkelighedens nyhedsartikler. Et skema kan aldrig erstatte det gode ar-
 bejde med en tekst.

Vejledning til

**SKRIVEKURSUS –
NYHEDSARTIKLER**

Nyhedsartikler - skriveopgaver

Skrivehæftet er i høj grad tænkt som et selvinstruerende hæfte, hvor eleverne arbejder enkeltvis eller i makkerpar. Opgaverne følger læsehæftets struktur, således at klassen har mulighed for at arbejde skiftevis med læsning og skrivning med fokus på det samme strukturelement i genren nyhedsartikler.

Indledningsvis vil vi trække nogle almindelige problemer i skriveprocessen frem, som vi forventer eleverne kender. Arbejdet med dette hæfte kan forhåbentlig bringe nye løsninger på banen. Problemerne er:

At skrive

Der er mange mennesker, der synes, at det er sværere at skrive end at læse. Der er flere gode grunde til, at det kan være sværere at skrive en tekst, end det er at læse en tekst. Mange af disse problemer bliver mindre, når man kender teksttypen godt. Det betyder, at man kan forestille sig, hvad modtageren af teksten forventer sig af teksten. Når man kender til modtagerens forventninger, kan man vælge at følge dem, eller man kan udfordre modtageren ved at bryde med forventningerne.

Problemet med det hvide papir/den tomme skærm

Når man skal skrive, tager man et stykke papir og lægger foran sig. Mange mennesker synes, at det er meget svært at komme i gang med at skrive noget på papiret, og det er, som om det hvide papir gør det sværere og sværere at tænke på en god indledning på teksten.

Løsninger på problemet med det hvide papir kan være at starte med at skrive teksten et andet sted end fra begyndelsen. Man kan fx starte med det, man synes er mest spændende. Eller man kan få hjælp af en skrive-ramme, som gør det tydeligt, hvilke dele teksten skal indeholde. Så kan man starte med en del af teksten, selvom den ikke kommer først. I dette hæfte får eleverne hjælp fra en skriveramme.

Forskelle på at skrive og at tale

Når man taler sammen, får man en masse tilbagemeldinger fra dem, man taler med. En person siger noget, og man svarer eller nikker eller kigger væk. Sådan kan samtalen fortsætte. Men når man skal skrive, er man nødt til at forestille sig, hvad modtageren synes er vigtigt og spændende, og hvad modtageren synes er kedeligt. I dette hæfte kan eleverne bruge det, de har lært i læsehæftet om nyhedsartikler, til at forestille sig, hvad en modtager vil synes om deres artikler.

Teksters struktur – genrekendskab

For at skrive en god tekst er det vigtigt at kende de regler, der gælder for netop denne type tekst. Genrekendskab skal bruges både i læsning og i skrivning, fordi det handler om at lave tekstens skelet. Der er ikke noget i vejen med at udfordre de regler, der gælder for en genre. Men man skal vide, hvor grænserne går for hver enkelt genre for at kunne ændre i genretrækkene. Ellers risikerer man, at teksten bliver ulæselig.

Hvis man ikke kender en teksts genre, er det ligesom at køre i trafikken uden at kende færdselsreglerne. Det kan godt lade sig gøre, men mange gange går det galt. Det kræver også øvelse, fordi uden øvelse er der større risiko for, at det går galt. I dette hæfte er der både nogle regler og lidt øvelse i at skrive artikler.

Skriverammer

Som det fremgår, har vi valgt at bruge redskabet: Skriverammer for at imødekomme de problemstillinger, vi forventer, eleverne har erfaring med. Skriverammer kan være en god huskehjælp, en øjenåbner og et redskab til at få struktur på teksten for de fleste elever, men de kan også være for stramme for enkelte elever. Derfor må læreren vurdere, i hvor høj grad de skal anvendes til den enkelte elev. Læg i øvrigt mærke til, at skriverammerne kan fungere som støtte, hvis eleverne arbejder i makkerpar. Selvom en af eleverne kan klare skriveopgaverne uden en skriveramme, vil rammen kunne støtte en fælles opgaveløsning ved at give en 'dagsorden' at tale ud fra. I hæftet bringes tre rammer, som man også kan skrive i se www.filer.gyldendal.dk

Forskel på trekantet nyhedsartikel, fortællende nyhedsartikel og baggrundsartikel

I skriveopgaverne har vi forenklet forskellen på trekantede nyhedsartikler, fortællende nyhedsartikler og baggrundsartikler. De tommelfingerregler, vi opstiller, er muligvis lidt primitive i forhold til progressive journalisters arbejde. Imidlertid kan man ofte finde belæg for tommelfingerreglerne i netbaserede artikler og i artikler fra gratisaviser.

Herunder beskriver vi kort de tommelfingerregler, som eleverne præsenteres for i skriveopgaverne:

Trekantet nyhedsartikel

Konklusionen gentages tre gange i starten af artiklen. Udover det, skal der være en angivelse af *tid* i manchetten, fordi en nyhed i sagens natur sker nu, eller så tæt på nu som muligt. Dette er naturligvis lidt rigtigt. Det ses ofte, at en enkelt nyhed giver anledning til artikler over flere dage. Her vælger vi at skelne mellem artikler, der bringer en nyhed, og artikler, der udbygger med flere informationer om samme nyhed. Ofte vil man, ved at læse længere i brødteksten, finde en angivelse af, hvornår den oprindelige nyhed fandt sted.

Fortællende nyhedsartikel

Overskriften er en konklusion, men den kan ofte henvide til en situation, som kan give læseren anderledes - eller supplerende associationer. I skrivehæftet er der bragt en artikel, der henviser til komikeren Jacob Haugaards løfte ved et folketingsvalg om mere medvind på cykelstierne. Det kan også være henvisninger til film, bøger eller talemåder, der præger overskrifterne i fortællende nyhedsartikler.

Brødteksten starter med en indgang og slutter med en udgang. Indgange er med til at kalde på læserens identifikation i forhold til nyheden, og udgangene kan ofte udbygge konklusionen, enten med henvisninger til links, statistik eller ved at udbygge konklusionen. Det sidste kan især være nødvendigt, når overskriften er formuleret i overført betydning. Desuden er journalisten 'synlig' i fortællende artikler – igen ofte for at kalde på identifikation.

Baggrundsartikel

Overskriften er oftest en konklusion. I manchetten gentages konklusionen og udbygges med det perspektiv, journalisten ønsker at uddybe, dvs. enten en tidsmæssig udbygning, ekspertudsagn, en decideret analyse eller formidling af forskellige holdninger.

Brødteksten indledes med en indgang. Derefter beskrives sagen kort, og eksperter eller andre, der udtaler sig, præsenteres en efter en. Til slut i artiklen kan diskussionen bringes sammen, så udsagn står mod udsagn. Brødteksten afsluttes med en udgang, som ofte er (udbygning af) konklusionen eller et motto.

Når eleverne skriver artikler

Skrivehæftet er i høj grad selvinstruerende, og skriverammerne hjælper til strukturering af skriveopgaven. I øvrigt kan arbejdet med læsehæftet hjælpe eleverne med at få styr på artiklernes kendetegn. Husk, at de artikler, der er trykt i skrivehæftet, ofte ikke skal læses i deres fulde længde. Genrekendskabet er en måde at fokusere sin læsning på, så eleverne med tiden kvalitativt kan udvælge vigtige passager. Det gælder også i skrivehæftet. Det skal understreges, at skriverammerne ikke automatisk udfyldes 'oppefra og ned'. Rammerne kan udfyldes i en hvilken som helst rækkefølge. Bare forfatteren er kritisk med hensyn til de oplysninger, han/hun ønsker at formidle på det sted i skriverammen.

Ofte vil det være svært for eleverne at skelne mellem detaljer og konklusioner. For at tydeliggøre denne skelnen må eleverne være nøjagtige med hensyn til, hvilke spørgsmål de pågældende oplysninger giver svar på. Det er erfaringsmæssigt svært for elever at 'tænke baglæns' på denne måde, og derfor vil det være en stor hjælp med lærerens (eller elever i lærerrolle) modellering.

I hæftet skal eleverne selv lege journalister. Læreren deler klassen op i makkerpar. Hvert makkerpar skal skrive en artikel:

1. De skal undersøge nyheden og blive enige om, hvordan de vil gribe opgaven an.
2. De skal have spørgsmål klar til interviews, og de kan undersøge fakta via nettet.
3. De bruger skriverammen til at strukturere artiklen og notere i under skriveprocessen.
4. De skal skrive den endelige artikel på computer og stille den op i spalter.
5. Elevernes artikler kan danne udgangspunkt for læseforståelsesstrategierne i den reciproke undervisning, som blev præsenteret i lærerhæftet: Guide til undervisning i funktionel læseforståelse.

1. TREKANTEDE NYHEDSARTIKLER

Løsningsforslag til udvalgte opgaver

SIDE 2

Opgave 1

Fastfood topscorer på nettet (overskrift)

Netbutikker, der sælger fastfood, vokser hurtigt, viser ny hitliste (manchet). Netbutikkerne, der sælger fastfood, har vokseværk. Det viser den nye top 10 liste over danskernes e-handel fra engodsag.dk.... (Resten er brødtekst).

Opgave 6

Først: Han havde taget fars bil og var ude at køre en tur, vurderer vagthavende Henrik Beck, Hjørring Politi.
Ved siden af den 16-årige chauffør sad hans 18-årige kammerat, og på bagsædet var der to piger på henholdsvis 14 og 15 år.

Dernæst: De blå blink blev sat på, og politiet kørte op på siden af en bil uden nummerplader i Tolne nær Hjørring natten til søndag. Men den unge bilist forsøgte at flygte og endte med at støde sammen med politiet og ryge ud på en skrænt.

Sidst: Ingen kom dog til skade, og politiet kunne efter sammenstødet anholde den kun 16-årige, berusede bilist.
Den 16-årige dreng fra Frederikshavn kan se frem til en bøde (..) (for at) „Lånte“ fars bil til spritkørsel (..) og politiet har nu overdraget sagen til de sociale myndigheder.

2. FORTÆLLENDE NYHEDSARTIKLER

SIDE 16

Opgave 1

I de fortællende nyhedsartikler findes ofte en udgang som afslutning på brødteksten. Rent læseteknisk er der et fokuspunkt i slutningen af artiklen, og derfor kan det være smart at bringe en særlig konklusion her. I forhold til den klassiske trekantede nyhedsartikel er dette den omvendte tankegang. Artiklen: „2007 giver medvind på cykelstierne“ bringer konklusionen tredje gang til sidst i artiklen: „.. derfor er det nødvendigt med en national strategi inklusive ekstra penge, påpeger Dansk Cyklist Forbund.“ Konklusionen er vinklet på dette sted: „Problemet er, at hovedparten af de penge ikke kommer kommunen selv til gode, men staten og regionerne. Derfor tøver Århus og andre kommuner med at investere markant i området“.